

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Министерство на земеделието и храните
Център за оценка на риска
по хранителната верига

Информация относно:

Оценка на риска при внос на *Tilia cordata* (дребнолистна/сърцевидна липа) и *Tilia platyphyllo* (едролистна липа) от Обединеното кралство на територията на Европейския съюз

По искане на Европейската комисия, Експертната група по здраве на растенията (Панел

Фиг. 1. *Tilia cordata* (дребнолистна/сърцевидна липа)

PLH) на Европейския орган по безопасност на храните (ЕОБХ) е подготвила и предоставила оценки на риска за стоки, изброени в Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/2019 на Комисията¹, като „растения с висок риск, растителни продукти и други обекти“.

Оценката на риска при внос на *Tilia cordata* (дребнолистна/сърцевидна липа) и *Tilia platyphyllo* (едролистна липа) от Обединеното кралство е публикувана на 18 април 2024 г.

Като се взема предвид наличната научна информация, включително техническата информация, предоставена от Обединеното кралство (страната кандидат), настоящето научно становище обхваща всички рискове за здравето на растенията, породени от вкоренени растения *Tilia cordata* и *Tilia platyphyllo* в саксия, снопове/връзки от растения *Tilia cordata* и *Tilia platyphyllo* предназначени за засаждане с голи корени (невкоренени растения), снопове от резници *Tilia cordata* и *Tilia platyphyllo* предназначени за присаждане и снопове от издънки с пъпки *Tilia cordata* и *Tilia platyphyllo*, предназначени за присаждане от пъпка, внос в Европейския съюз (ЕС) от Обединеното Кралство.

За да се оцени риска от вредители, свързан с вноса от Обединеното кралство на **стоката**, е съставен списък на всички идентифицирани вредители по растенията (**553 вида**), потенциално свързани с двата вида от род *Tilia*.

¹ Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/2019 на Комисията от 18 декември 2018 година за изготвяне на временен списък на високорискови растения, растителни продукти или други обекти по смисъла на член 42 от Регламент (ЕС) 2016/2031, както и списък на растения, за чието въвеждане в Съюза не се изискват фитосанитарни сертификати по смисъла на член 73 от посочения регламент, OJ L 323, 19.12.2018, стр. 10–15

Регламент (ЕС) 2016/2031 на Европейския парламент и на Съвета от 26 октомври 2016 година за защитните мерки срещу вредителите по растенията, за изменение на регламенти (ЕС) № 228/2013, (ЕС) № 652/2014 и (ЕС) № 1143/2014 на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на директиви 69/464/ЕИО, 74/647/ЕИО, 93/85/ЕИО, 98/57/ЕО, 2000/29/ЕО, 2006/91/ЕО и 2007/33/ЕО на Съвета, OJ L 317, 23.11.2016

☐ Amber ☐ Green ☒ White

1618, гр. София, бул. „Цар Борис III“ № 136; тел. +359 2 427 30 56

<https://corhv.government.bg>, corhv@mzh.government.bg

Ф-НК-7.6-5/0

Стоката, внос в ЕС от Обединеното кралство се състои от:

1. Снопове от резници *Tilia cordata* и *Tilia platyphyllo* предназначени за присаждане и снопове от издънки с пъпки *Tilia cordata* и *Tilia platyphyllo*, предназначени за присаждане от пъпка;
2. Снопове от растения за засаждане *Tilia cordata* и *Tilia platyphyllos* с голи корени, на възраст от 1 до 2 години;
3. Единични растения за засаждане *Tilia cordata* и *Tilia platyphyllos* с гол корен на възраст от 1 до 7 години;
4. Единични саксийни растения *Tilia cordata* и *Tilia platyphyllos* на възраст до 25 години.

Списъкът на карантинните вредители за ЕС и на карантинните вредители в защитените зони (Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2072 на Комисията²) се основава на оценки, според които вредителите могат да навлязат, да се установят и разпространят на територията на Съюза, а също така и да имат потенциала да окажат негативно въздействие върху предпочитани гостоприемници.

Към този момент има данни за двадесет и седем (27) карантинни вида за ЕС, за които се съобщава, че използват **стоката** като растение гостоприемник.

Тези карантинни вредители за ЕС, са били оценени, с цел определяне на тяхната значимост по следните критерии:

- а) присъствие на вредителя в Обединеното кралство;
- б) видовете *Tilia cordata* и *Tilia platyphyllos* са гостоприемници на вредителя;
- в) един или повече жизнени стадия на развитие на вредителя могат да бъдат свързани с определената **стока**.

За допълнителна оценка се избират вредители, които отговарят и на трите критерия.

От оценените 27 карантинни вредители в ЕС, за които се съобщава, че *Tilia cordata* и *Tilia platyphyllos* са гостоприемници, нито един не присъства в Обединеното кралство, поради което за допълнителна оценка не е избран вредител.

² Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2072 на Комисията от 28 ноември 2019 година за установяване на еднакви условия за изпълнението на Регламент (ЕС) 2016/2031 на Европейския парламент и на Съвета за защитните мерки срещу вредителите по растенията, за отмяна на Регламент (ЕО) № 690/2008 на Комисията и за изменение на Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/2019 на Комисията, OJ L 319, 10.12.2019.

За други вредителите, които не се регулират в ЕС³, обикновено липсва информация относно вероятността за тяхното въвеждане, установяване, разпространение и въздействие.

Следователно, тези нерегулирани вредители, за които **стоката** е гостоприемник, са били оценени, с цел определяне на тяхната значимост по следните критерии:

- а) присъствие на вредителя в Обединеното кралство;
- б) вредителят отсъства или има ограничено разпространение в ЕС;
- в) стоката е гостоприемник на вредителя;
- г) един или повече жизнени стадия на развитие на вредителя могат да бъдат свързани с определената стока;
- д) вредителят може да окаже негативно въздействие на територията на ЕС.

За нерегулираните видове с ограничено разпространение (т.е. присъстващи в една или няколко държави-членки на ЕС) и отговарящи на критериите, посочени в точки **в**, **г** и **д**, трябва допълнително да бъде изпълнено едно от следните условия, за да бъдат избрани за по-нататъшна оценка:

- да са приети официални фитосанитарни мерки в поне една държава-членка на ЕС;
- друга причина, напр. скорошно доказателство за присъствие, оправдана от Панела PLH.

Вредителите, които отговарят на всичките горепосочени критерии, се избират за допълнителна оценка.

Въз основа на събраната информация, са известни 526 потенциални некарантинни, нерегулирани вредители за ЕС, за които е известно, че са потенциално свързани с *Tilia cordata* и *Tilia platyphyllos*.

От оценените вредители, които попадат в списъка на нерегулирани вредители в ЕС, нито един не бе избран за допълнителна оценка, тъй като никой от тях не отговаря на всички критерии за подбор.

Съгласно информацията от базата данни на Europhyt⁴/TRACES-NT⁵, обхващаща периода 1995 г. до 31 януари 2023 г., към февруари 2024 г., не се съобщава за прихващания на

³ Нерегулиран вредител, е вредител, който не е изрично споменат в законодателството на ЕС относно здравето на растенията т.е. в Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2072 и той не е необходимо да се докладва на организации, които са извън Националната организация за растителна защита на конкретната страна. В Европейския съюз, ако даден вредител не е регулиран на ниво ЕС, държава членка може го управлява по начин, който се счита за най-подходящ. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10340-023-01591-y#article-info>

⁴ EUROPHYT - Европейска система за бързо предупреждение, в която се регистрират прихващания по фитосанитарни причини на пратки от растения и растителни продукти, внесени в ЕС или търгувани в самия ЕС.

⁵ TRACES - TRAdе Control and Expert System - Експертна система за контрол на търговията.

вредители върху растения *Tilia cordata* и *Tilia platyphyllos* от Обединеното кралство, предназначени за държавите-членки на ЕС.

Заклучение

След задълбочен анализ на техническото досие за стоката, предоставено от Отдела за околна среда, храни и селскостопански въпроси (Department for Environment Food and Rural Affairs – DEFRA) на Обединеното кралство и след оценка на съставения списък с вредители по *Tilia cordata* и *Tilia platyphyllo*, Експертната група по здраве на растенията, към ЕОБХ не е идентифицирала вредители, които са от значение за настоящето научно становище. Поради това, предложените мерки за намаляване на риска не са допълнително оценени. По същата причина, не е извършена и експертна оценка за вероятността стоката да е свободна от вредители.

Източник:

EFSA PLH Panel (EFSA Panel on Plant Health), Claude Bragard, et al., 2024.

Commodity risk assessment of *Tilia cordata* and *Tilia platyphyllos* plants from the UK, EFSA Journal 2024;22:e8803., Материалът е достъпен в пълен текст на английски език на следния адрес: <https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.2903/j.efsa.2024.8803>

Снимков материал:

Tilia cordata (дребнолистна/сърцевидна липа),

<https://binran.ru/resursy/informatsionnyye-resursy/tekuschie-proekty/botatlas/?ID=1280>

Други информации в областта на здравето на растенията, могат да бъдат намерени на интернет страницата на Центъра за оценка на риска по хранителната верига - <https://corhv.government.bg/> <https://corhv.government.bg/Здраве-на-растенията-с-31>

Изготвил:

Татяна Величкова, н-к отдел ЗРХЗХ,

Дирекция „Оценка на риска по хранителната верига“, ЦОРХВ,

15.05.2024 г.